

Коломієць Тетяна Володимирівна

Доцент кафедри соціології

Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»,
кандидат філософських наук, доцент

Заєць Ольга Юрївна

Магістрантка 5 курсу кафедри соціології

Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

ПОТЕНЦІАЛ СІМЕЙНОЇ МЕДІАЦІЇ У ВРЕГУЛЮВАННІ СОЦІАЛЬНИХ КОНФЛІКТІВ: ЦІННОСТІ, ПРИНЦИПИ, ВИКЛИКИ

Будучи невід'ємним атрибутом соціального розвитку та модернізації, і, як наслідок, поширеним об'єктом соціальних досліджень, соціальні конфлікти мають доволі розгалужену класифікацію, спричинену різними сферами їх проявів, кількістю учасників, функціональністю наслідків. Одними з найпоширеніших соціальних конфліктів є сімейні конфлікти, що мають складну природу та зумовлені такими значущими для сім'ї проблемами, як розлучення, опіка над дітьми, майнові питання, успадкування, розрив спілкування. Ці конфлікти, як правило, проходять за високого ступеня ескалації, є емоційно виснажливими та завдають значної шкоди сімейним стосункам, якщо їх не вирішувати ефективно. Усталеною практикою врегулювання сімейних конфліктів було звернення до суду. Якщо розглядати критерієм ефективності врегулювання сімейних конфліктів виконання судових рішень, то статистичні дані вказують нам на досить низьку ступінь ефективності: лише 7-12%. Крім того, показово, що в 95% судового врегулювання сімейних конфліктів стосунки між учасниками значно погіршувались [1]. Ефективне врегулювання сімейних конфліктів, на нашу думку, можливе лише за умов використання сімейної медіації, заснованої на цінностях діалогічної комунікації між сторонами конфлікту за допомогою нейтрального посередника – медіатора – що призводить до порозуміння між учасниками.

Сімейна медіація – це процес, спрямований на управління конфліктними життєвими ситуаціями між членами сім'ї за допомогою незалежної та неупередженої третьої сторони, відомої як медіатор. Посередництво у сімейних стосунках, зазвичай, застосовується у контексті розлучення між подружжям, але також може використовуватися і для вирішення питань, пов'язаних з освітою, опікою над дитиною та доступом до неї, визначенням відповідних внесків на виховання та утримання дитини, поділом майна, спадкуванням, тощо [2]. Основний обов'язок медіатора полягає в тому,

м. Одеса, 23 березня 2023 р.

Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції
«Трансформація українського суспільства в цифрову еру»

щоб допомогти залученим сторонам досягти попередньо узгодженої мети. Варто зауважити, що медіація прагне досягти результату, прийнятного для всіх сторін, без звинувачення чи відповідальності. Мета полягає в досягненні угоди, яка призведе до мирного співіснування та довгострокового покращення відносин між залученими сторонами медіаційного процесу [3].

Сімейна медіація базується на наборі основних цінностей, які лежать в основі процесу та визначають поведінку медіатора. Ці цінності допомагають переконатися, що сімейне посередництво є справедливим, прозорим і ефективним процесом вирішення спорів і сприяння кращим результатам [4]. Тому цінності сімейного посередництва включають:

1. Добровільну участь: сімейна медіація є добровільним процесом, і всі залучені сторони повинні погодитися на участь.
2. Неупередженість: медіатор є нейтральною третьою стороною, яка не стає на чийсь бік і не виступає за будь-який конкретний результат.
3. Конфіденційність: сімейне посередництво є конфіденційним процесом, і всі обговорення та переговори, які відбуваються під час посередництва, є приватними та не можуть бути розголошені нікому поза процесом посередництва.
4. Самовизначення: сторони, які беруть участь у сімейній медіації, мають право приймати власні рішення та працювати разом, щоб знайти взаємоприйнятні рішення своїх проблем.
5. Повагу: сімейне посередництво проводиться з повагою та без засудження, а до всіх сторін ставляться з гідністю та ввічливістю.
6. Справедливість: процес медіації є чесним, усі сторони мають рівні можливості висловити свої погляди та врахувати їхні інтереси.
7. Безпеку: безпека всіх сторін, які беруть участь у сімейній медіації, є надзвичайно важливою, і вживаються заходи для забезпечення того, щоб процес проходив у безпечному середовищі.

Діалог вважається центральною та основною цінністю сімейної медіації. У контексті сімейної медіації, діалог означає процес відкритого та чесного спілкування між залученими сторонами, якому сприяє медіатор. Через діалог сторони заохочуються висловлювати свої погляди, почуття та потреби, а також слухати й розуміти точки зору інших. Медіатор допомагає полегшити цей процес, створюючи безпечне та довірливе середовище, де сторони відчують себе комфортно, висловлюючи свої думки та беручи участь у конструктивному спілкуванні [5]. Діалог є важливим у сімейній медіації, оскільки він допомагає сторонам визначити точки згоди та розбіжностей, прояснити непорозуміння та працювати разом, щоб знайти взаємоприйнятні рішення. Це також може допомогти зміцнити

довіру та розуміння між сторонами, що може бути особливо важливим у справах, пов'язаних із постійними стосунками, як-от спільне батьківство після розлучення. Загалом, діалог є ключовою цінністю сімейної медіації, оскільки він сприяє ефективній комунікації та дає сторонам можливість працювати разом, щоб знайти рішення своїх проблем у спільній та конструктивній формі [6].

Процес сімейного посередництва широко розглядається як альтернативний підхід до вирішення сімейних конфліктів, оскільки він пропонує переваги заохочення методів мирного врегулювання та мінімізації економічних і соціальних наслідків відокремлення та розлучення для сімей, держави та суспільства. Втім, процес сімейної медіації може стикатися з певними викликами. Сімейна медіація не є панацеєю від усіх сімейних проблем, включаючи розлучення, опіку над дітьми, доступ до виховання дітей, утримання, розподіл майна та спадкування. Вкрай важливо запобігти тому, щоб медіація не призвела до угоди, яка сприяє домінуванню однієї сторони над іншою. Коли ж розбіжності стосуються дитини, її голос також має бути почутий під час процесу медіації, оскільки дитина є рівноправною особистістю сім'ї. Тому дітям необхідно дати можливість висловити свою думку, щоб знайти рішення, яке справді відповідає їхнім інтересам [7]. Важливо дотримуватися таких основних принципів медіації, як незалежність і неупередженість медіатора. Основна мета медіації полягає в усуненні проблем комунікації між учасниками конфлікту та вирішенні матеріальних питань паралельно зі збереженням стосунків.

Отже сімейна медіація стала важливою альтернативою судовому вирішенню сімейних конфліктів. Роль сімейного посередника має вирішальне значення для сприяння ефективному спілкуванню (збереження стосунків) одночасно зі спрямуванням сімей до вирішення проблеми. Незважаючи на те, що сімейне посередництво має проблеми та обмеження, його переваги з точки зору зменшення конфліктів, покращення спілкування та збереження сімейних стосунків роблять його цінним інструментом врегулювання конфліктів.

Список використаної літератури

1. Журавель, Д., Шаров В. (2021). Роль сімейної медіації у вирішенні сімейних спорів за участю неповнолітніх. *Альманах науки. Юридичні науки*. № 3 (48), 47-50.
2. Parliamentary Assembly. (2003). Family mediation and equality of sexes. <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=17171&lang=en#>
3. Adrover, R., Alberta, J., Castañer, C., Elenaa, M., Moreno, M., Joséb, J. (2020). Mediators' and Disputing Parties' Perceptions of Trust-Building in Family Mediation. *Negotiation and Conflict Management Research*, 13(2), 151-162.
4. Ліга медіаторів України. (2018). Що таке сімейна медіація? <http://limu.org.ua/projects/shcho-takie-simieina-miediatsiia>

5. Даниляк, А. (2018). Медіація як новітній засіб вирішення сімейних спорів. *Юридичний Науковий Електронний журнал*, 3(1), 56-58.
6. Дутко, А., Нагірняк, О. (2020). Медіація як спосіб вирішення сімейних спорів. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*, 7(1), 148-152.
7. Парнета, О., Федик, С. (2021). Медіація як спосіб вирішення сімейних спорів. *Актуальні Проблеми Правознавства*, 1(25), 100-106.

Кудрявцева Наталія Олегівна

Юристка, аспірантка

Національної академії Служби безпеки України

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ТА ЇЇ РОЛЬ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПРАВ ЛЮДИНИ: ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ СУЧАСНОСТІ

З глобальним розвитком цифрового суспільства поняття «діджиталізація» або «дігіталізація» або «цифровізація» стали використовуватися не лише в повсякденному житті пересічних громадян.

30 січня 2019 року було затверджено Засади реалізації органами виконавчої влади принципів державної політики цифрового розвитку [1], якими визначив окремі принципи реалізації державної політики цифрового розвитку, серед яких, зокрема, відкритість, прозорість, багаторазовість використання та орієнтованість на громадян (полягає в забезпеченні першочергового врахування потреб та очікувань громадян під час прийняття рішень щодо форм чи способів здійснення функцій держави) тощо. Згодом Кабінетом Міністрів України було затверджено також Положення про Міністерство цифрової трансформації України [2] та Положення про Міжгалузову раду з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації [3]. Надалі цифровізацію було визначено як процес впровадження цифрових технологій у всі сфери суспільного життя (частина перша статті 1 Закону України «Про Національну програму інформатизації» [4]). У період воєнного стану актуальним стало також питання підвищення рівня цифровізації сил безпеки та сил оборони України, про що було видано окрему постанову [5]. Як бачимо, наша держава увійшла у стрімкий етап суцільної діджиталізації усіх сфер суспільних відносин.

Зрозуміло, що з трансформацією суспільства в інформаційне виникли ряд нових проблем. Поруч із мобільними тенденціями впровадження нових технологій, передачі і поширення знань постають загрози для життя і здоров'я людини, пов'язані з сучасними інформаційними технологіями, розвитком інтернету. Так, постає потреба забезпечення інформаційної безпеки держави [6, с. 180].

м. Одеса, 23 березня 2023 р.

Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції
«Трансформація українського суспільства в цифрову еру»